Тристепенно обучение по правна квалификация, разследване и доказване

Обучението развива специализирани компетентности за разпознаване и правна оценка на организираната престъпна дейност и за изграждане на обоснована стратегия за нейното разследване и доказване. То свързва наказателноправния анализ с познаване на структурата, вътрешната динамика и механизмите на функциониране на престъпните сдружения.
Трите нива последователно повишават сложността на задачите и самостоятелността на участниците. Първото изгражда обща аналитична основа за правните разграничения. Второто развива прилагането им към усложнени фактически състави и конкуриращи се квалификации. Третото обединява усвоеното в цялостна симулация, включваща стратегия за разследване, определяне на предмета на доказване и провеждане на разпити.

Целеви групи
За съдии, прокурори, следователи и разследващи полицаи, които работят по дела за организирана престъпна дейност и свързани с нея престъпления. Съдържанието и практическите задачи се съобразяват с професионалния опит и функциите на участниците.

Първо ниво: Правен режим и разпознаване на престъпните сдружения

Първото ниво систематизира наказателноправния режим и развива умения за установяване на фактите, които определят наличието, вида и дейността на престъпното сдружение. Правните понятия се изследват чрез конкретни проявления на престъпното поведение и чрез сравняване на близки фактически хипотези.
Основните направления включват:

- **Организирана престъпна дейност и престъпни сдружения.** Понятия, видове и логика на нормативната уредба; разграничения и връзки с тероризма и противодържавната престъпност.
- **Признаци на престъпното сдружение.** Численост, трайност, структура и предмет на дейност; установяване на общите цели и отношенията между участниците; разграничаване на членове, външни сътрудници и съучастници в конкретни престъпления.
- **Форми на организирана престъпна дейност.**

Образуване, ръководене, участие и финансиране; фактическо съдържание на отделните форми и критерии за разграничаването им.

- **Престъпна организация и групово функциониране.** Разпределение на роли и ресурси, лидерство, контрол, групова идентичност и лоялност; значение на тези характеристики за разпознаването и правната оценка на сдружението.

- **Отношения с други форми на задружна престъпна дейност.** Съучастие, сговаряне, приготовление и посредствено извършителство; връзка между дейността на сдружението и отделните престъпления, извършвани от неговите участници.

Практически формати и развивани умения
Кратки казуси, серии от въпроси, сравнителни задачи и работа в малки групи. Чрез промяна на отделни факти участниците проследяват кои обстоятелства променят правния извод и кои остават без значение за него.
Участниците изграждат последователен подход за разпознаване на престъпното сдружение, определяне на неговия вид и разграничаване на индивидуалния принос на лицата в него.

Второ ниво: Квалификация при сложни проявления на организирана престъпна дейност

Второто ниво задълбочава правния анализ чрез казуси с множество лица, променящи се отношения, разнообразна престъпна дейност и използване на законни организационни или стопански форми. Акцентът е върху обосноваването на квалификацията чрез конкретни факти и проверката на алтернативни решения.
Основните направления включват:

- **Динамика на престъпното сдружение.** Възникване, развитие, промени в състава, структурата и предмета на дейност; обособяване на подразделения и нови сдружения; правно значение на променящите се роли.

- **Усложнения при индивидуалната квалификация.** Съчетаване на образуване, ръководене, участие и финансиране; отношения със съучастието в конкретни престъпления; работа с множество деяния и различни периоди на дейност.

- **Вътрешни участници и външни изпълнители.** Фактическо влияние, формални позиции, възлагане на задачи, оперативна самостоятелност и разпределяне на облагите.

- **Престъпни схеми, използващи законна дейност.** Търговски дружества, договорни отношения, финансови операции, публично финансиране и институционални процедури като среда или средство за престъпна дейност.

- **Аргументиране и проверка на правните изводи.** Разграничаване на установени факти от предположения; установяване на липсващите данни; преценка на конкуриращи се квалификации и на тяхното значение за компетентността.

Практически формати и развивани умения
Серии от усложнени казуси, самостоятелен анализ, работа в малки групи и общо обсъждане на решенията. Задачите обхващат различни престъпни дейности, включително каналджийство, трафик на хора, документни и финансови измами, корупционни механизми и злоупотреби с публични средства.
При обсъждането се проследява връзката между конкретния факт, правния критерий и крайния извод. Вариациите на казусите изискват преразглеждане на първоначалното решение и аргументиране на настъпилата промяна.
Участниците усъвършенстват способността си да анализират сложни престъпни отношения, да индивидуализират отговорността и да защитават квалификацията при наличие на фактическа и правна неяснота.

Трето ниво: Стратегии за разследване и доказване

Третото ниво интегрира правните знания и аналитичните умения в продължителна симулация на работа по комплексен случай. Участниците преминават от първоначалните данни към планиране на разследването, събиране и оценка на допълнителна информация и обосноваване на крайно решение.
Основните направления включват:

- **Изграждане на стратегия за разследване.** Формулиране и проверка на версии; определяне на предмета на доказване; установяване на информационните дефицити и последователността на необходимите действия.

- **Подготовка и провеждане на разпит.** Определяне на целите и въпросите според ролята на разпитваното лице и данните по случая; използване на получената информация за проверка на версиите.

- **Възстановяване на престъпния механизъм.** Проследяване на отношенията, решенията, ресурсите и индивидуалните приноси; съпоставяне на заявени функции с действителното поведение.

- **Проверка на доказателствената основа.** Противоречия и липси в информацията; достатъчност на данните за отделните признаци; съгласуваност между фактическите изводи и правната квалификация.

- **Обосноваване на професионалното решение.** Представяне и защита на изводите пред останалите групи; обсъждане на възраженията и последиците от алтернативни фактически хипотези.

Практически формати и развивани умения

Екипите разработват стратегия по общ симулационен казус и подготвят разпити. Провеждат ги чрез видеоконференция с външни участници, които изпълняват предварително зададени роли. След получаването на допълнителната информация групите прецизират анализа си, представят решенията и обсъждат различията между тях.
Заключителният анализ обхваща както крайния резултат, така и избора на действия, пропуснатите възможности и основанията за промяна на първоначалната позиция.
Участниците свързват квалификацията с конкретна доказателствена задача, планират работата по сложен случай и проверяват изводите си чрез целенасочено събиране и критична оценка на информацията.

Методология и организация
Моделът използва съдебна практика, специално разработени казуси, ролеви задачи и симулации. Правният анализ се допълва с криминологични и психологични знания за престъпното лидерство, груповите отношения и мотивацията на участниците.
Надграждането се осъществява чрез увеличаване на фактическата сложност, работа с алтернативни обяснения и поемане на все по-голяма самостоятелност при избора и защитата на решения. Всяко ниво включва структурирано обсъждане на допуснатите слабости и резултатните подходи.
Обучението включва три последователни тридневни семинара. Препоръчва се запазване на състава на групата през целия цикъл, за да се проследява развитието на компетентностите и да се осигури приемственост между нивата. Конкретните акценти и подборът на казуси се съобразяват с професионалните потребности на участниците.

Водещ: доц. д-р Ива Пушкарова и втори лектор прокурор / съдия.

14 Ноември 2026